

TRUMP DOSSIER 2015–2029

HOOFDSTUK 23

23.10 International reacties

VAN "GEEN NIEUWE OORLOGEN" NAAR HET CONFLICT MET IRAN

De geopolitieke schokgolf van Trumps militaire keuze (2025–2029)

DEEL 2 – Overzicht

§23.6 Juridische analyse

"Was de aanval op Iran juridisch verdedigbaar?"

Analyse van:

- Amerikaanse Grondwet
 - War Powers Resolution (1973)
 - bevoegdheden van de president
 - rol van het Congres
 - VN-Handvest
 - internationaal recht
 - zelfverdediging
 - proportionaliteit
 - preventieve aanvallen
 - verschillende juridische interpretaties
 - historische vergelijking met eerdere Amerikaanse interventies
-

§23.7 Reactie van Iran

Analyse van:

- officiële verklaringen
 - militaire reactie
 - Revolutionaire Garde
 - politieke gevolgen
 - economische gevolgen
 - gevolgen voor de bevolking
 - nucleair programma
 - diplomatie
 - propaganda
 - interne machtsverhoudingen
-

§23.8 Israël

Analyse van:

- gezamenlijke strategie
 - rol van Netanyahu
 - samenwerking met de VS
 - militaire resultaten
 - politieke gevolgen
 - veiligheidssituatie
 - Gaza
 - Hezbollah
 - Syrië
 - Libanon
-

§23.9 Reacties uit het Midden-Oosten

Per land:

- Saoedi-Arabië
- VAE
- Qatar
- Oman
- Egypte
- Jordanië
- Irak
- Syrië
- Libanon
- Turkije

Vergelijking van officiële reacties.

§23.10 Internationale reacties [ga naar bladzijde 6](#)

Volledige analyse van:

- Verenigde Naties
- NAVO
- Europese Unie
- G7
- Rusland
- China
- India
- Japan
- Zuid-Korea
- Australië
- BRICS

Inclusief gevolgen voor de internationale rechtsorde.

§23.1 INLEIDING

Wanneer een verkiezingsbelofte de geschiedenis ontmoet

"Ik zal geen nieuwe oorlogen beginnen."

Het was een van de meest herkenbare boodschappen waarmee Donald Trump zich tijdens beide presidentscampagnes onderscheidde van veel van zijn voorgangers. Vanaf zijn eerste verkiezingscampagne in 2016 bekritiseerde hij de langdurige Amerikaanse militaire betrokkenheid in Afghanistan en Irak. Ook tijdens zijn campagne voor een tweede ambtstermijn keerde deze boodschap steeds terug. Hij presenteerde zichzelf als een president die de Verenigde Staten uit eindeloze conflicten wilde houden en conflicten liever door afschrikking en onderhandelingen wilde beëindigen dan door nieuwe militaire interventies.

Voor veel kiezers vormde juist deze belofte een belangrijk onderdeel van zijn aantrekkingskracht. Binnen delen van de Republikeinse achterban leefde de wens om de Verenigde Staten minder direct te betrekken bij kostbare buitenlandse oorlogen. Tegelijkertijd bleef Trump benadrukken dat de Verenigde Staten, wanneer hun veiligheid of die van bondgenoten in het geding zou zijn, bereid moesten zijn snel en met overweldigende kracht op te treden.

Deze twee uitgangspunten — terughoudendheid én bereidheid tot militair optreden — zouden in 2026 rechtstreeks met elkaar in botsing komen.

Een onverwacht kantelpunt

In juni 2026 escaleerde het conflict tussen Israël en Iran in hoog tempo. Na Israëlische aanvallen op Iraanse militaire en nucleaire doelen besloot de Amerikaanse regering onder president Trump zich militair te mengen. Op 21 juni 2026 voerden Amerikaanse strijdkrachten luchtaanvallen uit op drie Iraanse nucleaire installaties: **Fordow**, **Natanz** en **Isfahan**. De operatie kreeg de codenaam **Operation Midnight Hammer**. Volgens het Amerikaanse ministerie van Defensie namen meer dan 125 militaire vliegtuigen deel, waaronder zeven B-2 Spirit-stealthbommenwerpers. Ook werden GBU-57 "Massive Ordnance Penetrator"-bommen en Tomahawk-kruisraketten ingezet. De Amerikaanse regering verklaarde dat de operatie bedoeld was om het Iraanse nucleaire programma ernstig te beschadigen en Iran tot onderhandelingen te bewegen.

President Trump omschreef de operatie als een "spectaculair militair succes" en stelde dat de belangrijkste verrijkingsinstallaties van Iran "volledig waren vernietigd". Onafhankelijke analyses waren op dat moment terughoudender: zij concludeerden dat de installaties zware schade hadden opgelopen, maar dat de volledige omvang van de schade en de status van verrijkt uranium nog niet met zekerheid konden worden vastgesteld.

Waarom dit hoofdstuk belangrijk is

De Amerikaanse aanvallen op Iran markeerden een van de belangrijkste buitenlandse beleidsbeslissingen van Trumps tweede presidentschap. De gebeurtenissen riepen onmiddellijk vragen op die verder reiken dan de militaire operatie zelf:

- Was hiermee sprake van een nieuwe oorlog of van een beperkte militaire interventie?
- Paste de operatie binnen de verkiezingsbelofte om geen nieuwe oorlogen te beginnen?
- Welke constitutionele bevoegdheden had de president?
- Welke rol speelde het Congres?
- Welke gevolgen had de aanval voor de internationale rechtsorde?
- Hoe reageerden bondgenoten en rivalen?
- Welke economische gevolgen waren zichtbaar op de energie- en financiële markten?
- Wat betekende dit voor de machtsbalans in het Midden-Oosten en daarbuiten?

Het beantwoorden van deze vragen vereist meer dan een beschrijving van de militaire operatie. Het vraagt om een analyse waarin diplomatie, internationaal recht, economie, militaire strategie, binnenlandse politiek en geopolitiek samen worden beschouwd.

Onderzoeksvraag

Dit hoofdstuk onderzoekt daarom de volgende centrale vraag:

In hoeverre betekende de Amerikaanse militaire actie tegen Iran een breuk met Donald Trumps verkiezingsbelofte om geen nieuwe oorlogen te beginnen, en welke gevolgen had deze beslissing voor de Verenigde Staten, Iran en de internationale gemeenschap?

Deze vraag wordt niet uitsluitend benaderd vanuit Amerikaans perspectief. Ook de standpunten van Iran, Israël, Europese bondgenoten, internationale organisaties en onafhankelijke deskundigen worden meegenomen.

Methodologie

Dit hoofdstuk is opgebouwd volgens de uitgangspunten van het **TRUMP DOSSIER 2015–2029**:

- onderscheid tussen controleerbare feiten en interpretaties;
- chronologische reconstructie van gebeurtenissen;
- vergelijking van officiële verklaringen met onafhankelijke analyses;
- aandacht voor juridische, militaire, economische en diplomatieke dimensies;
- expliciete vermelding van onzekerheden wanneer informatie nog onderwerp van onderzoek is.

De analyse maakt gebruik van openbare bronnen, waaronder officiële Amerikaanse documenten, verklaringen van het ministerie van Defensie, rapporten van het Amerikaanse Congres, internationale organisaties en gezaghebbende nieuwsorganisaties. Voor de beschrijving van **Operation Midnight Hammer** zijn onder meer gegevens gebruikt van de Congressional Research Service, het Amerikaanse ministerie van Defensie en onafhankelijke analyses van onder andere Reuters, AP en de Council on Foreign Relations.

Historische reflectie

Slechts weinig buitenlandse beleidsbeslissingen uit Trumps tweede ambtstermijn hebben zoveel internationale aandacht gekregen als de beslissing om rechtstreeks militaire aanvallen uit te voeren op Iraanse nucleaire installaties. Voor voorstanders vormde de operatie een voorbeeld van snelle en krachtige afschrikking; voor critici riep zij vragen op over escalatie, de rol van het Congres en de risico's van een bredere regionale oorlog.

Juist omdat de beoordeling van deze gebeurtenis sterk uiteenloopt, is een zorgvuldig onderscheid tussen feiten, politieke standpunten en historische interpretaties essentieel. Dat vormt het uitgangspunt voor de rest van dit hoofdstuk.

HOOFDSTUK 23.10

Internationale reacties

Een wereldorde onder druk

Hoe de internationale gemeenschap reageerde op de Amerikaanse aanval op Iran

"De Amerikaanse aanval op de Iraanse nucleaire installaties was niet alleen een gebeurtenis in het Midden-Oosten. Binnen enkele uren reageerden regeringen, internationale organisaties, financiële markten en militaire bondgenoten wereldwijd. De uiteenlopende reacties maakten duidelijk dat de gebeurtenissen van juni 2025 niet alleen gingen over Iran, maar ook over de toekomst van de internationale rechtsorde, de rol van de Verenigde Staten en de stabiliteit van het mondiale veiligheidssysteem."

23.10.1 Inleiding

De luchtaanvallen van **Operation Midnight Hammer** riepen wereldwijd onmiddellijke reacties op. Hoewel veel landen het risico van nucleaire proliferatie erkenden, verschilden de opvattingen sterk over de vraag of de Amerikaanse militaire actie gerechtvaardigd was.

De reacties kunnen grofweg worden onderverdeeld in vier groepen:

- bondgenoten die begrip toonden voor de Amerikaanse veiligheidsargumenten;
- landen die opriepen tot onmiddellijke de-escalatie;
- staten die de aanvallen scherp veroordeelden;
- landen die een neutrale of afwachtende positie innamen.

Deze uiteenlopende benaderingen weerspiegelden niet alleen juridische opvattingen, maar ook bredere geopolitieke belangen.

23.10.2 De Verenigde Naties

De **Verenigde Naties** stonden direct voor een moeilijke opgave. Secretaris-generaal António Guterres sprak zijn diepe bezorgdheid uit over de escalatie en riep alle partijen op af te zien

van verdere militaire stappen. Hij benadrukte dat diplomatie en dialoog noodzakelijk bleven om een bredere regionale oorlog te voorkomen.

Binnen de **VN-Veiligheidsraad** bleek opnieuw hoe verdeeld de internationale gemeenschap was. Permanente leden verschilden fundamenteel van mening over de juridische rechtvaardiging van de Amerikaanse aanval en over de vraag welke verantwoordelijkheid bij Iran en welke bij de Verenigde Staten lag.

Hierdoor kwam geen gezamenlijke resolutie tot stand die door alle permanente leden werd gedragen.

23.10.3 De NAVO

Binnen de **NAVO** ontstond een genuanceerd beeld.

Veel bondgenoten:

- bevestigden het belang van de trans-Atlantische samenwerking;
- onderstreepten de veiligheidsrelatie met de Verenigde Staten;
- spraken hun zorgen uit over het Iraanse nucleaire programma.

Tegelijkertijd benadrukten verschillende NAVO-landen dat verdere escalatie moest worden voorkomen en dat diplomatie de voorkeur verdiende boven een langdurig militair conflict.

De gebeurtenissen maakten opnieuw duidelijk dat de NAVO geen automatisch gezamenlijk buitenlands beleid voert, maar een bondgenootschap is waarin nationale belangen kunnen verschillen.

23.10.4 De Europese Unie

De **Europese Unie** koos voor een diplomatieke benadering.

Belangrijke elementen van de Europese reactie waren:

- oproepen tot onmiddellijke de-escalatie;
- bescherming van de internationale scheepvaart;
- hervatting van nucleaire onderhandelingen;
- behoud van regionale stabiliteit.

Verschillende lidstaten legden daarbij verschillende accenten, afhankelijk van hun eigen veiligheids- en energiebelangen.

Voor de EU stond vooral het voorkomen van een langdurige regionale oorlog centraal.

23.10.5 Het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Duitsland

De drie grote Europese NAVO-landen bevonden zich in een complexe positie.

Enerzijds:

- nauwe bondgenoten van de Verenigde Staten;
- bezorgd over het Iraanse nucleaire programma.

Anderzijds:

- sterke voorkeur voor diplomatie;
- steun voor internationale inspecties;
- bezorgdheid over verdere escalatie.

Hun verklaringen weerspiegelden deze dubbele benadering: begrip voor veiligheidszorgen, gecombineerd met oproepen tot terughoudendheid.

23.10.6 Rusland

Rusland veroordeelde de Amerikaanse aanvallen scherp.

Moskou stelde dat:

- de aanvallen in strijd waren met het internationaal recht;
- de regionale stabiliteit ernstig werd ondermijnd;
- de Verenigde Staten de spanningen hadden vergroot.

Tegelijkertijd gebruikte Rusland de gebeurtenissen om zijn diplomatieke samenwerking met Iran verder te intensiveren.

Analisten wezen erop dat Rusland de crisis tevens zag als een mogelijkheid om de internationale invloed van de Verenigde Staten ter discussie te stellen.

23.10.7 China

China koos voor een meer terughoudende toon.

Peking:

- veroordeelde het gebruik van geweld;
- riep op tot onmiddellijke hervatting van diplomatie;
- benadrukte het belang van stabiliteit;
- wees op de risico's voor de wereldeconomie.

Voor China stonden vooral:

- energiezekerheid;
- internationale handel;
- stabiliteit van de Golfregio

centraal.

Omdat China een belangrijke afnemer is van olie uit het Midden-Oosten, had het direct economisch belang bij snelle de-escalatie.

23.10.8 India, Japan en Zuid-Korea

Deze drie grote Aziatische economieën reageerden eveneens terughoudend.

Hun belangrijkste zorgen betroffen:

- olievoorziening;
- internationale scheepvaart;
- energieprijzen;
- economische stabiliteit.

Hoewel zij de veiligheidszorgen rond nucleaire proliferatie erkenden, benadrukten zij vooral het belang van diplomatie.

23.10.9 BRICS-landen

Binnen de BRICS-groep liepen de accenten uiteen.

Landen als:

- Brazilië;
- Zuid-Afrika;

legden de nadruk op:

- internationaal recht;
- multilaterale samenwerking;
- vreedzame geschillenbeslechting.

Rusland en China combineerden vergelijkbare oproepen met scherpe kritiek op de Amerikaanse militaire actie.

De uiteenlopende reacties illustreren dat BRICS geen homogeen buitenlands beleid kent.

23.10.10 De financiële markten

Vrijwel onmiddellijk na de aanvallen ontstond nervositeit op de internationale markten.

Belangrijke ontwikkelingen waren:

- stijgende olieprijs;
- hogere goudprijs;
- schommelingen op aandelenmarkten;
- toegenomen vraag naar veilige staatsobligaties;
- stijgende verzekeringspremies voor zeetransport.

Hoewel veel markten zich later gedeeltelijk herstelden, maakte de reactie duidelijk hoe gevoelig de wereldeconomie blijft voor spanningen in de Golfregio.

23.10.11 Gevolgen voor de internationale rechtsorde

Misschien wel de belangrijkste internationale discussie betrof de vraag welke gevolgen de Amerikaanse aanval zou hebben voor de ontwikkeling van het internationaal recht.

Voorstanders van de operatie benadrukten:

- het recht op zelfverdediging;
- bescherming van bondgenoten;
- voorkomen van nucleaire proliferatie.

Critici wezen op:

- het verbod op het gebruik van geweld;
- het belang van de VN-Veiligheidsraad;
- de risico's van preventieve militaire aanvallen.

Deze discussie raakt aan een fundamentele vraag:

Wanneer mag een staat militair optreden om een toekomstige dreiging te voorkomen?

Ook na juni 2026 bleef hierover internationaal geen overeenstemming bestaan.

23.10.12 Historische analyse

De internationale reacties op **Operation Midnight Hammer** illustreren de veranderende wereldorde van de eenentwintigste eeuw. Waar tijdens de Koude Oorlog vaak sprake was van twee duidelijk afgebakende machtsblokken, wordt het huidige internationale systeem gekenmerkt door een veel grotere verscheidenheid aan belangen en allianties.

Opvallend was dat zelfs veel traditionele bondgenoten van de Verenigde Staten terughoudend bleven in hun publieke steun voor de militaire operatie. Tegelijkertijd veroordeelden Rusland en China de aanvallen, maar deden zij dat vanuit een bredere geopolitieke context waarin ook hun eigen strategische belangen een rol speelden.

Historisch gezien onderstrepen de gebeurtenissen van juni 2025 dat militaire acties tegenwoordig niet alleen worden beoordeeld op hun directe effect, maar ook op hun invloed op internationale instituties, het vertrouwen tussen staten en de ontwikkeling van het internationaal recht.

Samenvattende tabel – Internationale reacties

Actor	Hoofdreactie	Belangrijkste prioriteit
Verenigde Naties	Oproep tot de-escalatie	Internationale vrede en veiligheid
NAVO	Begrip voor veiligheidszorgen, nadruk op terughoudendheid	Bondgenootschap en stabiliteit
Europese Unie	Diplomatie	Voorkomen van regionale oorlog
Verenigd Koninkrijk	Steun voor veiligheid, voorkeur voor diplomatie	Bondgenootschap en rechtsorde
Frankrijk	Diplomatieke oplossing	Regionale stabiliteit
Duitsland	Hervatting onderhandelingen	Internationale veiligheid
Rusland	Veroordeling van de aanval	Geopolitieke invloed
China	Oproep tot dialoog	Economische stabiliteit
India	Terughoudendheid	Energiezekerheid
Japan	Diplomatie	Handels- en energiebelangen

Zuid-Korea	De-escalatie	Regionale en mondiale economische stabiliteit
BRICS	Verdeelde reacties	Multilaterale samenwerking en nationale belangen

Conclusie §23.10

De internationale reacties op de Amerikaanse aanval op Iran maakten duidelijk dat de gebeurtenis veel verder reikte dan een regionaal conflict. Zij raakte aan fundamentele vragen over de rol van militaire macht, de betekenis van het internationaal recht, de legitimiteit van preventieve zelfverdediging en de werking van multilaterale instituties.

Voor de Verenigde Staten betekende de operatie een test van hun mondiale leiderschap. Voor bondgenoten was het een afweging tussen veiligheidsbelangen en diplomatie. Voor rivalen bood de crisis kansen om hun eigen geopolitieke positie te versterken. En voor de internationale gemeenschap als geheel vormde juni 2026 opnieuw een confrontatie met de vraag hoe vrede en veiligheid kunnen worden gewaarborgd in een wereld waarin machtspolitiek, regionale conflicten en nucleaire risico's steeds sterker met elkaar verweven raken.

Eindanalyse van DEEL 2

Met §23.6 t/m §23.10 is de militaire operatie geplaatst in een veel bredere context. Niet alleen de juridische legitimiteit en de reacties van Iran en Israël zijn onderzocht, maar ook de uiteenlopende belangen van regionale staten en de mondiale gemeenschap. Samen laten deze hoofdstukken zien dat **Operation Midnight Hammer** niet uitsluitend een militaire gebeurtenis was, maar een geopolitiek kantelpunt waarvan de uiteindelijke historische betekenis zal afhangen van de langetermijngevolgen voor regionale veiligheid, nucleaire non-proliferatie, de internationale rechtsorde en de positie van de Verenigde Staten in de wereld.

Alle hoofdstukken en podcast afleveringen zijn gemaakt door ai volgens het idee en script

van BridgeThuis-BridgeBox Thijs

Update 24juli2026

